

**Hoofdinhoud van de aanwinsten voor de Bibliotheek der
Nederlandsche Botanische Vereeniging, ontvangen
gedurende het jaar 1894.**

DOOR

Dr. J. G. BOERLAGE.

Evenals vorige jaren geef ik hierbij een overzicht van den inhoud der in den loop van het vorige jaar ontvangen geschriften. Ook nu is het mij alleen te doen om de aandacht der leden te vestigen op de opstellen, vervat in de tijdschriften, die uit den aard der zaak slechts aan weinige leden onder de oogen komen. Ofschoon onze Bibliotheek alleen door ruiling en geschenken toeneemt, zoodat het aantal der behandelde geschriften in verhouding tot de geheele botanische litteratuur slechts zeer klein is, heeft toch de verzameling nog uitgebreidheid genoeg om er uit te laten wat aan al de leden bekend moet ondersteld worden n.l. de geschriften der Nederlandsche botanisten en de inhoud van het door het genootschap Dodonaea ook dit jaar weder welwillend onder onze leden verspreide Botanisch Jaarboek.

Terwijl er in onze litteratuur veel voorkomt over de Flora van bepaalde streken van Europa, vindt men over de Flora van Europa in het algemeen slechts zeer weinig. Eene revisie der soorten van het geslacht *Fraxinus* door *Wesmael* (Bull. Belg. 1892) strekt zich ook uit over buiten-Europeesche soorten. Behalve dit vinden wij een Tableau analytique des Roses Européennes door *Crépin* (Bull. Belg. 1892). Dezelfde schrijver gaf zoowel in den genoemden jaargang van het Bulletin als in den voorgaanden verscheidene opstellen over het geslacht *Rosa*, als *Excursions rhodologiques dans les Alpes* (1891), *Distribution de Rosa stylosa* (1892),

Roses de l'île de Thasos et du Mont Athos (1892), Distribution géographique de *Rosa phoenicea* Boiss. (1892.) Met hetzelfde geslacht hield Aladin Richter zich bezig in zijn Dates rhodologiques par rapport à la Flore de Hongrie et de France (Termesz. XVI. 1893.)

Uit Hongarije vinden we verder een opstel van Borbas Ueber die Galeopsis-Arten von Ungarn (Termesz. XVII. 1894) en van Marton Nouveaux renseignements sur la Flore du Comitat Vas. (Termesz. XVI. 1893).

De Flora van Duitschland is vertegenwoordigd door beschrijvingen van excursies en berichten omtrent nieuwe groeiplaatsen in verschillende streken o. a. voorkomende in Phys. Oec. Königsb. 1893, Brandenb. 35, 1894, Schles. Ges. Vat. Cult. 1892, Bremen 1894.

Even als in ons vaderland dringt ook hier een adventieve Flora hoe langer hoe meer tusschen de burgers van het land in en trekt veelvuldig de aandacht (Phys. Oec. Königsb. 1893). Ofschoon het alleen in den lateren tijd is dat zij zoozeer op den voorgrond treden, werd toch één van die indringers *Galinsoga parviflora* Cav., toch reeds in 1818 in Pruisen waargenomen (Phys. Oec. Königsb. 1893). Als minder algemeen verspreide adventiefplanten worden voor Brandenburg door Ascherson nog *Solanum rostratum* Dun. en *Spergularia echinosperma* Cel. opgenoemd (Brandenb. 1894). Ook een kleinbloemige vorm van *Oenothera biennis* L. wordt vermeld, die ten onrechte voor *O. muricata* Murr. gehouden is (Phys. Oec. Königsb. 1893). De opvatting ten vorigen jare behandeld, dat de veelvuldig op de koppen der knotwilgen voorkomende soorten een overgang vertoonen tot planten met eene epiphytische levenswijze gaf ook dit jaar in Brandenburg aanleiding tot verschillende waarnemingen omtrent de knotwilgen-flora waaraan Beyer., Rietz en Ascherson deelnamen (Brandenb. 35, 1894). Laatstgenoemde gaf verder nog eenige bijdragen tot de Flora van Brandenburg.

In Bremen verscheen (1891) eene nieuwe editie van Buche-

n a u's Flora der Ostfriesische Inseln, welke ons door den schrijver werd aangeboden. Hieraan sluit zich een opstel van Alpers (Bremen, 1894), dat eene bijdrage bevat tot de Flora van het tot de Noordfriesche eilanden behorende Sylt.

In België vinden we botanische excursies beschreven (Bull. Belg. 1891) en het een en ander over sommige soorten, zooals een opstel van Ghijssbrechts, Over het voorkomen van *Carex limosa* in de Flora van Antwerpen en van Préaux, Over de verspreiding van *Fritillaria Meleagris* (Bull. Belg. 1891). Het verdwijnen op vele groeiplaatsen van deze en andere zeldzame soorten deed Bernays aldaar voorstellen nieuwe standplaatsen te zoeken voor zulke soorten en deze zoo voor de Flora te bewaren (Bull. Belg. 1892).

Voor de Flora van Frankrijk vinden wij mededeelingen in Feuille des jeunes Naturalistes 280—290, Revue Botanique 130—136, Bull. Béziers 1892, Bull. Lyon 1893. In het laatste o. a. over de verspreiding der *Potamogeton*-soorten in de meeren van de Jura en over polymorphisme in dat geslacht.

Verscheidene bijdragen voor de Flora van Italië vinden we in Malpighia VII en VIII (1894). O. a. behandelt Fiori de Italiaansche soorten der geslachten *Tulipa* en *Colchicum*, bespreekt Mattiolo het voorkomen van *Carex lasiocarpa* Ehrh. in de Italiaansche Flora, beschrijft Martelli een nieuwe *Ribes*, R. Sardoum, en geeft Artaria aanteekeningen over een *Androsaces Charpentieri* Heer. Verder word er door Vaccari een overzicht gegeven van de Flora van den Magdalena-Archipel, terwijl Gabelli berichten mededeelt over de akker-vegetatie van Bologna. Wij vinden in Malpighia ook eenige opstellen van Italiaansche botanisten over buitenlandsche Flora's, zooals van Lenticchia, die Zwitsersche Vaatcryptogamen behandelt en Baldacci, die de resultaten mededeelt van eenige botanische excursies in Albanië. Aan den anderen kant vinden wij onder de verhandelingen van Schles. Ges. Vat. Cult. een opstel van Schube over de lenteflora van Sicilië.

Omtrent de *Flora van Spanje* vinden wij van den Deenschen botanist *Joh. Lange* als toevoegsel tot zijn met *Wilkomm* uitgegeven *Flora van Spanje*, een nieuwe bijdrage tot die *Flora*, waarin o. a. *Thymelaea subrepens*, *Thymus leptophylla* en *Armeria trachyphylla* afgebeeld worden, terwijl in *Revue Botan.* 133—134 een geschrift van *Debeaux* voorkomt over de *Flora van Arragonië*.

Niet talrijk is het aantal stukken over de *Flora van Afrika*. De laatstgenoemde auteur geeft echter een belangrijke bijdrage hiertoe in zijn *Flore de la Kabylie* (*Revue Botan.* 130—136). Over de *Flora van Zuid-Afrika* daarentegen handelt *Schlechter Beitr. z. Kenntniss. d. Orchidaceen und Aselepidiaceen Süd-Afrika's* (*Brandenb.* 1894).

Voor de *Flora van Engelsch-Indië* vinden we in *Verhandl. preuss. Rheinl.* 1893 en 1894 een tweetal opstellen van *Brandis* Over de woudvegetatie van een droog gebied in het *Irawaddi-dal* en Over het *Acanthaceen*-geslacht *Strobilanthes*. Verder de beschrijving der vruchten van *Didymosperma porphyrocarpa* = *Wallichia Oranii* *Bl.* door *Micheels* (*Bull. Belg.* 1892).

Over de *Flora van Amerika* handelen: *Meehan Contributions to the Flora of Greenland* (*Philad.* 1893); *Ashe, Notes on the Forest resources of North Carolina* (*Mitchell* 1893); *Kurtz, Reisen in Rio Salado* (*Brandenb.* 1894); *Johow Varens van Juan Fernandes* (*Preuss. Rheinl.* 1893); *Durand et Pittier Primitiae Florae Costaricensis* (*Bull. Belg.* 1891—1892). De eerstgenoemde bijdragen zijn klein en van weinig gewicht, doch het laatste geschrift waarin een aantal nieuwe soorten beschreven worden en waarin verschillende families door monographen behandeld zijn, is een werk van beteekenis.

Voor de *Systematiek* en de *Biologie der Algen* vindt men *Wildeman's* opstellen in *Bull. Belg.* 1891 en 1892. Sur le genre *Scenodesmus Turpin*, Sur les crampons des Conjugées en hieraan sluiten zich zijn onderzoekingen Sur

les sphères attractives dans les cellules végétales en Note sur quelques organismes inférieurs. In hetzelfde Bulletin handelt de Weyre over *Phycomyces nitens*. In Bull. Lyon 1893 bespreekt Maquin de Characeën van de Jura en in Feuille des Jeunes Natur. vindt men een aantekening van de Rusunau over de zeealgen van Finistère. Cohn wijst op de erodeerende werking van algen op kalkgesteenten (Schles. Ges. Vat. Cult. 1894). De Hongaar Istvauffi geeft in Termesz. XVI. 1893 eene bijdrage tot de kennis der Algenflora van Rumanis en de Zweed Borge beschrijft de door Kihlman in Noord-Rusland gevonden zoetwaterchlorophyceën (Svenske. Akad. 19. 1894).

Op het gebied der Mycologie zijn het vooral onze naburen, die onze Bibliotheek met vele bijdragen verrijkten n.l. in Bull. Belg. 1891 en 1892, waarin Marchal over *Champignons coprophiles*, Bommer over sclerotieën, Delogne over de *Lactario-Russulées de Belgique* en over *Agaricinaées* handelde, terwijl hij tevens wees op *Agaricineae*, die niet vermeld waren in Saccardo's Synopsis. Saccardo zelf noemt in het Belgische tijdschrift eenige onbekende *Fungilli*, van het Herbarium van Brussel. Wij vinden er verder een opstel van de Weyre, Over de celkern der *Mucorineae*, terwijl Wildeman een nieuwe soort van *Lagenidium* beschrijft en Lagerheim, Over *Uredineën* uit het Herbarium Westendorp handelt. De ontwikkelingsgeschiedenis van eenige *Uredineën* is het onderwerp eener mededeeling van Schröter in Schles. Ges. Vat. Cult. 1894. Fischer beschrijft in Ber. Schweiz. IV. 1894, die Sklerotien-krankheit der Alpenrosen, *Sclerotinia Rhododendri*. De *Peronosporae* van Brandenburg werden door Magnus beschreven (Brandenb. 1894), terwijl voor Frankrijk een Tableau synoptique des *Peronosporées* verscheen van de hand van Geneau de Lamarlière (Feuill. Jeun. Natur. 282—286). Een overzicht van de *Peronosporae* van Hongarije geeft Haszinsky (Termesz. XVI). In Zweden

schrijft Starbäck over minder bekende Sphaeraceae en over het Fungi-Herbarium van E. Fries (Svenske Akad. 19. 1893). In Italië geeft Massalongo eenige bijdragen tot de Mycologie van Verona (Malpighia 1893—1894). In Amerika beschrijven Ellis en Everhart New species of Fungi from various localities in Proceed. Acad. Philad. 1893, waarin ook door G. A. Rex een overzicht wordt gegeven van Noord-Amerikaansche Myxomycetes.

De Lichenes van België worden behandeld in Bull. Belg. 1891 door Pietquin en in 1892 door Tonglet. In Frankrijk geeft de abt Olivier eene studie over de voornaamste soorten van Parmelia en verwante geslachten, (Revue Bot. 1894, 135—136). Sandstedt deelt eenige gegevens mede omtrent de Lichenen-flora der Noord-Friesche eilanden (Bremen 1894) en Zahlbrückner beschrijft eene nieuwe Pannaria van Oostenrijk (K. K. Hofmuseum 1894). Jatta deelt waarnemingen mede omtrent de Italiaansche vormen van Lichenes, Fungi en Algen, waaraan men den naam van Lepra heeft gegeven (Malpighia 1894). Buiten Europa eindelijk beschrijft Wilson de Lichenes van Victoria (Proceed. Victoria 1893), terwijl wij over de Lichenes van Nieuw-Zeeland een opstel vinden van Müller, Lichenes, Knightianae (Bull. Belg. 1892).

Over Musci en Hepaticae vinden we in Bull. Belg. 1891 en 1892 opstellen van Stephani, van Renauld en Cardot alle handelend over exotische Musci. Een bijdrage tot de Mosflora van Spiekeroog wordt gegeven door Müller, die ook Nanomitrium tenerum beschrijft. (Bremen 1894). In Feuille. Jeun. Nat. 281 vindt men een bijdrage tot de bryologische Flora van Pas de Calais. In Ber. Schweiz. 1894 behandelt Aman de vraag of de loofmossen der erratische blokken van de Zwitsersche hoogvlakte en de Jura overblijfsels zijn van eene door de reuzengletschers medegebrachte Flora of van veel lateren oorsprong zijn. Volgens 's schrijvers conclusie is het laatste het geval.

Op het gebied der Physiologie vermelden wij de onderzoekingen van den Japannees Miyoshi, Over de chemotropische bewegingen der Pilzfaden (Leipzig 1893.94). verder T o l o m e i, Werking van het magnetisme op de kieming (Malpighia VII. 1894); P f e f f e r, Over de oorzaken van de wegvoering der reservestoffen uit de zaden (Leipzig 1893); P o l a c c i, Verdeeling van phosphorus in plantenweefsels (Malpighia VIII. 1894); M a r c a c c i, Vorming en vervorming van de koolhydraten in de plant (Malpighia VII. 1894) en een voordracht van M ü l l e r, Over het bladgroen (Landshut, 1892.)

Op anatomisch gebied vinden we W a r m i n g, Note sur la biologie et l'anatomie de la feuille des Vellosiacées (Bull. Copenh. 1893), N y p e l s, Observations anatomiques sur les tubercules d' *A p i o s t u b e r o s u s* et d' *H e l i a n t h u s t u b e r o s u s* (Bull. Belg. 1892.); P e t e r s e n, Bijdrage tot de anatomie der Scitamineae (Mém. Copenh. 1893); S e g e r s t e d t, Studiën over het schorsweefsel van de stengels (Svensk. Acad. Bd. 19. 1894); B u s c a l i o n i, Over de ontwikkelingsgeschiedenis van de celhuid: waarnemingen aan ei en zaad van *P l a n t a g o l a n c e o l a t a* (Malpighia VIII. 1894.); E l i a s s e n, Over secundaire anatomische veranderingen in de streek der bloeistengels van de Phanerogamen (Svenske. Acad. 19. 1893.)

Op het gebied der m o r p h o l o g i e behoort een opstel thuis van H e n n e a u, Over symmetrie florale (Bull. Belg. 1891); van C a v a r a, Over het centrale lichaam in de mannelijke bloem bij *B u x u s* (Malpighia, 1894); van N o l l, Over den bouw van den Coniferen-kegel (Preuss. Rheinl. 1894); van S c h e n c k, Over jeugdvormen bij *G y m n o s p e r m e n* (Preuss. Rheinl. 1893); van W i n k l e r, Over kiemplanten van *D e n t a r i a b u l b i f e r a* en van *R a n u n c u l u s p a r n a s s i f o l i u s* (Brandenb. 1894).

Biologische aantekeningen vinden wij van G r a e b n e r (Brandenb. 1894). n. 1. Over door omstandigheden veroorzaakte Kleistogamie, Over het rijpen van vruchten aan lang

voort van de moederplant afgescheiden bloeiwijzen en Over microcladie bij *Lathyrus maritimus*. Ook Meehan geeft in Proceed. Philad. 1894 biologische aantekeningen o. a. van een éénhuizigen populier.

Abnormale vormen vermelden Focke, Een peer met tweeërlei soort van bladeren (Bremen 1894); Stenzel, Over pelorische doorgroeiing bij de bloemen van *Linaria vulgaris*, Over abnormale orchideeënbloemen, Over afwijkende getalverhoudingen bij bloemen (Schles. Ges. Vat. Cult. 1893); Cohn, Over abnormale vruchten van *Citrus Limonium* (Schles. Ges. Vat. Cult. 1893).

Onder de plantenziekten, niet door Fungi veroorzaakt, behoort eene wortelziekte in de jonge tabaksplanten, beschreven door Comes (Att. incorr. Napoli 1893). Ook de schade aan *Laurus nobilis* toegebracht door de aardvloo, besproken door Kessler (Kassel 1892).

Op paleontologisch gebied is er een enkele bijdrage n.l. van Schröter over fossile vruchten van *Lappa minor* en bladbases van *Nymphaea alba*, uit de paalwoningen (Ber. Schweiz. 1894) en vervolgens een opstel van Tolf, Over plantenoverblijfsels in de Zweedsche venen (Svenske Acad. 1893).

Op het gebied der Pharmacie vinden wij van Mac Alpine en Farmer, Aantekeningen over een vergiftige *Amaryllidea Homeria collina Vent* var. *miniata* (Victoria Proceed. 1893) en van Beauvisage, Over de vergiftigheid der zaden van *Ricinus* (Bull. Lyon 1893). Hieraan sluit zich een onderzoek van de Eucalyptus oliën van Victoria door Wilkinson (Victoria Proceed. 1893).

Bij land- en tuinbouw behooren Goodale, Some of the possibilities of Economic Botany (Smiths. Inst. 1891); Sprengel, *Larix Europaea* als Nutzpflanze (Preuss. Rheinl. 1893); Rein, Over aanplanting van den Japanschen Lakboom (Preuss. Rheinl. 1893), waarbij zich ook aansluit Raesfeldt, Der Wald in Nieder-Baiern (Landshut 1892).

Over prepareermethoden handelt een opstel van Rosen, Aus dem Gebiete der botan. Microtechnik (Schles. Ges. Vat. Cult. 1894), terwijl de werking van formaldehyd als conserveerende vloeistof, zoowel in dat tijdschrift door Cohn als in Malpighia 1894 door Penzig wordt besproken.

Op het gebied der botanische terminologie is door Buchenau Die Einheitlichkeit der botanischen Kunstausdrücke tot onderwerp van een uitvoerige studie gemaakt (Bremen 1893 Aanhangsel), terwijl Errera een pleitrede hield voor het gebruik van Latijnsche kunsttermen (Bull. Belg. 1891).

Omtrent het aantal der beschreven plantensoorten vinden wij gegevens van Abromeit in Phys. Oec. Königsb. 1893. Deze schat het aantal der Phanerogamen op 105000 en dat der Cryptogamen op 68000. Dat er op zulk een schatting misschien wel iets af te dingen zal vallen wegens de vaagheid van het begrip soort wordt ons nog eens herinnerd door Cardot's Inégalité de valeur des types spécifiques (Bull. Belg. 1892).

Op het gebied van de geschiedenis der botanie hebben we een bijdrage tot de levensgeschiedenis van Linnaeus door Fries (afzonderl. uitgave), een aanteekening van Saccardo, Over de oudere Italiaansche botanisten (Malpighia 1894), een herinneringswoord aan P. Chr. Schmitz door Paque (Bull. Belg. 1892) en door Cohn aan Prantl (Schles. Ges. Vat. Cult. 1894) terwijl in Soc. Helv. necrologiën gevonden worden van Colladon, Custer, De Candolle, Pictet, Dufour en Favras.

En hiermede is mijn overzicht van de aanwinsten over 1894 afgelopen en sluit ik met den wensch dat daardoor den leden het gebruik der Bibliotheek gemakkelijker gemaakt zal worden.

LEIDEN, 2 Feb. 1895.
